

El monitori notarial i alguna roda de molí

JOSÉ BONET NAVARRO

CATEDRÀTIC DE DRET PROCESSAL (UVEG)

ACADÈMIC DE NÚMERO DE LA REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

En el procediment monitori un acreedor, d'obligació documentada i en certs requisits, sollicita a l'orgue jurisdiccional que requerisca al deutor per a que en un termini més o menys breu pugui complir, posant així fi al procediment; opondre's, en tal cas s'obri la via ordinària per a resoldre-la; o no fer res, cosa que permetrà obrir l'eixecució com si d'una sentència es tractara.

En comparació a l'antic jui eixecutiu, este procediment ha suposat un important avanç. Entre altres coses, augmenta significativament l'àmbit d'obligacions objecte de protecció, fins que en l'actualitat s'admet sense cap límit quantitatiu; ofereix una resposta adequada a l'estratègia d'adoptar una actitud passiva per part del deutor -qui habitualment es limitava a esperar que l'acreedor es cansara o no li interessara insistir en la reclamació-; i, també, favorix el dret de defensa del propi deutor, puix no se li limiten les seues oportunitats defensives en un procediment adequat per la quantia per a substanciar l'oposició. De fet, pot afirmar-se que el monitori ha segut l'últim èxit processal en el dret espanyol. Aixina ho evidencia el fet de que siga el procediment més vegades instrumentat en els nostres jutjats, o que haja sofrit una important expansió en els últims anys. En efecte, des de que es va introduir en 1999 en la Llei de Propietat Horizontal i es generalisara en la Llei 1/2000 d'Enjuiciament Civil, la tècnica es troba en la reclamació del crèdit cambiari, i també en la dels advocats i procuradors front als seus clients. Un poc més tard, s'instrumenta per a crèdits de països distints dins de l'àmbit comunitari a través del Reglament (CE) 1896/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006; i, a continuació, es va ampliar, primer, a la pretensió de desdonaament per falta de pagament per mig de Llei 37/2011, de 10 d'octubre, de mesures d'agilitació processal; a continuació, a la reclamació de determinats imports pel treballador front a l'empresari introduït per la Llei 36/2011, del dia següent, 11 d'octubre, reguladora de la Jurisdicció Social; i, per últim, a lo manco de moment, atribuint la competència també al notari en la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària.

A estes altures, estem acostumats a mentires habituals d'alguns candidats polítics, i fins ocasionalment podem haver comprovat substancials diferències entre la realitat i els fonaments de determinades resolucions sobre tot administratives. Però resulta una novetat -un chicotet pas per a l'home pero un important salt per a la barbaritat- que hi haja una significativa diferència entre lo que es manifesta o es califica en el preàmbul d'una llei determinada, se supon que element important per a la seua interpretació, i lo que realment es regula en el text d'eixa mateixa llei. I precisament

açò ocorre en el preàmbul de la Llei de la Jurisdicció Voluntària. No solament es pronuncia sobre qüestió tan específica com és la naturalesa jurídica, sino que es molesta en matisar la que no li correspon. Diu, entre altres coses: «No es un procediment monitori o de pequeña cuantia sino que se sigue la técnica del Reglamento (CE) núm. 805/2004 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 21 de abril, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados».

Resulta indiscutible que este Reglament és per a crèdits no impugnats. No obstant, es referix en tot cas a resolucions judicials, adoptades per tant en el context d'un procés, o també a documents eixecutius sempre constant consentiment exprés del deutor. Partint d'açò, i prèvia petició presentada davant l'orgue jurisdiccional, es crearà un títol eixecutiu, eficaç, en l'àmbit europeu, sense necessitat de declaració d'eixecutivitat ni possibilitat d'impugnar el seu reconeixement. Esta tècnica, per tant, té poc o res a veure en la que s'instrumenta en els articles 70 i 71 de la Llei de Jurisdicció Voluntària. Ademés d'identitat en els presuposts

i tràmits del monitori, lo que en realitat es conseguit ara és constituir-se un títol eixecutiu extrajudicial frut de la passivitat del deutor, concretament, de no opondre's al requeriment de pagament. D'eixa forma, el títol no deriva d'un acte exprés sino tàcit o presunt. Es tracta indubtablement d'un monitori, en l'única salvetat rellevant de que el notari substitueix a l'orgue jurisdiccional, i de que el títol, en lloc de tindre eficaçia d'una sentència la tindrà sols de títol extrajudicial.

Per a que un acte tàcit o presunt adquiren eficaçia eixecutiva fins al moment sempre s'havia requerit be activitat judicial o be acort exprés. Ara ya no. Lo que el preàmbul de la llei pretén emmaixquar sembla que és precisament el fet de la constitució d'un títol extrajudicial sense el consentiment exprés del deutor. I la circumstància de instrumentar-se la tècnica monitori per un notari no solament exclou que el títol pugui ser equivalent a una sentència, sino també impon que el títol extrajudicial pugui obtindre's sense constància de voluntat expressa. I esta es la clau, perquè esta atribució de competència als notaris es troba just en la mateixa barrera de la frontera, quan no la creua, de l'àmbit propi de la funció jurisdiccional. Cosa que, com no podia ser d'altra forma, havia provocat raonables crítiques per generar entre uns altres coses dubtes de constitucionalitat. Aixina, quan el legisllador nega la naturalesa monitori a uns tràmits en notables o plenes identitats en la mateixa, i pretén convèncer-nos de que seguix una tècnica en la que manté escassa afinitat, més que una mostra d'ignorància pareix més be que es tracta d'una forma sibilina d'acallar crítiques, tensant fins al límit la interpretació constitucional per a fer-nos combregar en les rodes de molí de la privatització del servici públic de justícia.

